

EPOCA PERISTORICA

Situația geografică a Vărădiei, a făcut pe mulți cercetători istorici, să susțină că aici se află urmele unor vechi așezări omenesci. Primul care a făcut investigații mai serioase, a fost academiceanul Dr. Carol Torma din Budapesta. În anul 1881, imblând și la Vărădie, a descoperit pe coasta colinei Chilii o așezare peristorică din epoca bronzului.

Sesizat de această descoperire, arheologului Mill-ecker Bodog din Vırgeț, s-a deplasat în anul 1883 la Vărădie și a început să scruteze amănunțit regiunea Chiliilor unde pe coasta deasupra satului a dat peste fragmente primitive de ceramică, carei pe măsură apropiării de culmea înălțimii, au devenit tot mai dese.

Tot după constatările lui, s-au mai aflat o mulțime de obiecte preistorice și pe coasta de apus a colinei, deasupra bisericii ortodoxe.¹⁾ O așezare omenească, însă numai în partea de sud a Chiliilor a putut să fie, unde s-au descoperit o mulțime de vetre de foc, dintre cari unele au avut o dimensiune cu o rază de 1,5 m. fiind îngradite cu muiele și lutuite. În partea de vest a colinei, deasupra bisericii orientale aproape de culme, s-a dat peste cimitirul așezării fiind că aici, nu mai există vetre de foc, ci numai urme mari funerare, precum și case omenesci carbonizate, ceea ce arată ca vechii locuitori și-au ars morții, și cenusa au așezat-o în ele.²⁾

Dacă așezarea de la Chilii a fost sau nu fortificată, aceasta se poate numai presupune, întrucât anumite săpături, par să fie fost în legătură unele cu altele. Înălțimea de la Chilii prin poziția ei dominantă asupra regiunii înconjurătoare izolată din trei părți, prezintă din punct de vedere strategic, un excelent loc de apărare.³⁾

1) Lillecker B. op. citată pag. 2

2) Idem: idem pag. 3

3) Idem: Belmagyarország Regi segleletei- Tgoara 1897
pag. 119.-